

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2024-07-23

Diarienummer 0500/24

Handläggare

Klas Grinell/Kultur/GBGStad

Telefon: 031-368 36 83

E-post: klas.grinell@kultur.goteborg.se

Göteborgsförslag (12 938) Låt oss skapa ett göteborgskt Ellis Island

Förslag till beslut

I kulturnämnden

Kulturförvaltningen överlämnar Göteborgsförslag (12 938) *Låt oss skapa ett göteborgskt Ellis Island* utan eget ställningstagande till kulturnämnden för vidare hantering.

Sammanfattning

Göteborgsförslaget *Låt oss skapa ett göteborgskt Ellis Island* har varit publicerat i 90 dagar och uppnått 200 röster, och har därefter kommit till kulturnämnden för beslut. Kulturnämnden ska enligt Göteborgs Stads riktlinje för Göteborgsförslaget besluta om förslaget ska genomföras, inte genomföras eller om det ska utredas vidare.

Förslaget innebär att ett emigrantmuseum inrättas i Tull- och packhuset på Packhuskajen. Syftet är att skapa ett minnesmärke över den historiska period runt sekelskiftet 1900 då 1,2 miljoner svenskar lämnade Sverige.

Förvaltningen har gjort en initial bedömning av förutsättningarna att utreda och genomföra förslaget, med utgångspunkt i stadens styrning, kulturnämndens reglemente och budget för 2024, samt rådande förutsättningar.

Kulturförvaltningen överlämnar Göteborgsförslag (12 938) *Låt oss skapa ett göteborgskt Ellis Island* utan eget ställningstagande till kulturnämnden för vidare hantering.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Såvida kulturnämnden beslutar att Göteborgsförslag (12 938) *Låt oss skapa ett göteborgskt Ellis Island* inte ska utredas vidare innebär det inte några ekonomiska konsekvenser.

Om kulturnämnden beslutar att förslaget ska utredas vidare bedömer förvaltningen att resurser behöver avsättas, samt att en utredning behöver inkludera ekonomiska konsekvenser av förslaget. En enklare utredning kan hanteras inom kulturnämndens ram, men en fördjupad dito, som även behöver involvera Higab som ägare av Tull- och packhuset på Packhuskajen samt eventuellt även stadsfastighetsförvaltningen, som hanterar inhyrningar för kulturnämnden, bedöms landa i storleksordningen 1-2 miljoner kronor.

Om en utredning görs och kulturnämnden därefter beslutar att förslaget ska genomföras är förvaltningens förhandsbedömning att en etablering av ett nytt emigrantmuseum kommer kräva ett utökat kommunbidrag. Detta för att dels säkerställa den långsiktiga

stabila finansiering som krävs för att inrätta och driva ytterligare ett museum i ytterligare lokaler, dels för att inte negativt påverka kulturnämndens stora utvecklingsprojekt som redan är beslutade och planlagda.

Bedömning ur ekologisk och social dimension

Kulturförvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån dessa dimensioner.

Bilagor

1. Ärendeutskrift: Göteborgsförslag 12 938, inklusive underskrifter och kommentarer.
2. Göteborgs Stads riktlinje för Göteborgsförslaget.

Expedieras till

Demokrati- och medborgarservice, epost:

goteborgsforslaget@demokratimedborgarservice.goteborg.se

Förslagslämnaren Ingegerd Alvbring, epost: imalv@hotmail.com

Ärendet

Kulturnämnden har att ta ställning till Göteborgsförslaget *Låt oss skapa ett göteborgskt Ellis Island*. Enligt Göteborgs Stads riktlinje för Göteborgsförslaget ska kulturnämnden besluta om förslaget ska genomföras, inte genomföras eller om det ska utredas vidare.

Kulturförvaltningen överlämnar Göteborgsförslag (12 938) *Låt oss skapa ett göteborgskt Ellis Island* utan eget ställningstagande till kulturnämnden för vidare hantering.

Beskrivning av ärendet

Bakgrund om Göteborgsförslag

Kommunfullmäktige beslutade den 24 april 2014 § 21 att Göteborgs Stad ska införa så kallade e-förslag för att fördjupa demokratin genom att öka medborgarnas möjligheter till delaktighet och inflytande. Göteborgs Stad lanserade 2017 Göteborgsförslaget, vilket är stadens verktyg för e-förslag. Alla som är intresserade av Göteborgs Stads utveckling får lämna förslag, såväl invånare i staden som andra. Juridiska personer som företag, organisationer och föreningar får dock inte lämna göteborgsförslag. Det finns ingen åldersbegränsning, vilket innebär att också barn och ungdomar kan skicka in och rösta på ett göteborgsförslag.

Enligt stadens riktlinje ska nämnder och styrelser, vid en första behandling av ett göteborgsförslag, ta ett beslut om förslaget ska genomföras, inte genomföras eller om det ska utredas vidare. Även den fortsatta behandlingen av ett förslag regleras i riktlinjen, där det framgår att om nämnden/styrelsen beslutar att förslaget ska utredas vidare så behöver ärendet tas upp ytterligare en gång för beslut. Se bilaga 2.

Göteborgsförslaget *Låt oss skapa ett göteborgskt Ellis Island*

Göteborgsförslaget *Låt oss skapa ett göteborgskt Ellis Island* (12 938) har varit publicerat i 90 dagar och uppnått 200 röster, och har därefter kommit till kulturnämnden via demokrati- och medborgarservice för beslut.

Förslaget är att inrätta ett emigrantmuseum i Tull- och packhuset på Packhuskajen. Syftet är att skapa ett minnesmärke över den historiska period runt sekelskiftet 1900 då 1,2 miljoner svenskar lämnade Sverige. Förslagsställaren föreslår att ett nytt museum skulle ta tillvara material från det gamla museet, vilket torde syfta på stiftelsen Emigranternas hus som 2003-2021 drev ett migrationscentrum i en del av Tull- och packhuset. Det nya emigrantmuseet skulle även inrätta ett café eller en restaurang.

Tull- och packhusbyggnaden

Tull- och packhusbyggnaden ägs och förvaltas av Higab. Byggnaden är skyddad enligt Bevaringsprogram 1987 och beskrivs i Riksantikvarieämbetets bebyggelseregister som ”Tull- och packhuset är ett omistligt inslag i hamnmiljön och ett viktigt minne från den tid då emigrantbåtarna utgick härifrån”. Oavsett användning är emellertid byggnadens status som minnesmärke skyddad inom stadens ordinarie rutiner kring kulturmiljö.

Pågående verksamhet inom ramen för kulturnämndens ansvar

Emigranthistorien är en del av Göteborgs stadsmuseums och Sjöfartsmuseet Akvariets ordinarie verksamheter. Bland annat genom aktiv förvaltning av samlingar som kopplar till aktuell period, stadsvandringar, samt annan publik verksamhet. Enligt museilagen (2017:563) har ”ett museum ett bestämmande inflytande över verksamhetens innehåll”

vilket innebär att det ligger inom museets professionella ansvar att besluta hur Göteborgs migrationshistoria förvaltas och förmedlas.

Konstnären Katja Larsson har vunnit Göteborg Konsts uppdrag om att skapa offentlig konst för Masthuggskajen i Göteborg. Det handlar om två skulpturer som består av tre stora människogestalter i brons som gestaltar att drygt en miljon svenskar utvandrade till Amerika härifrån 1850–1930. Gestaltningen ska i förslaget andas bidra till att Masthuggskajen blir en plats där människor kan reflektera kring emigration och immigration.

Förvaltningens synpunkter

Kulturnämnden ska vid en första behandling av ett göteborgsförslag ta beslut om förslaget ska genomföras, inte genomföras eller om det ska utredas vidare. Kulturförvaltningen har gjort en initial bedömning av förutsättningarna att utreda och genomföra förslaget, med utgångspunkt i stadens styrning, kulturnämndens reglemente och budget för 2024, samt rådande förutsättningar. Följande synpunkter framförs:

Att etablera nya museer är kostsamt och bör provas nogsamt. Kulturnämnden har ansvar för att tillgängliggöra stadens kulturhistoria, vari emigranthistorien, som förslagsställaren framhåller, är en viktig del. Hur det ska göras ligger enligt museilagen (2017:563) inom museernas egen profession och mandat att avgöra. Samlingar förvaltas, och kunskapsuppbyggnad och publika utställningar samt andra aktiviteter om emigration genomförs löpande inom kulturnämndens verksamheter.

Kommunfullmäktiges budget 2024 anger att kulturnämnden ska bidra till effektivitet och resurshushållning. Kulturförvaltningen ser under 2024 över sina administrativa processer för att se vilka effektiviseringar som är möjliga. Kulturnämnden behöver samtidigt fortsätta arbetet med att minska de långsiktigt fasta kostnaderna. I ärendet *Kulturnämndens lokaler – ekonomiska och organisatoriska effekter*¹ konstaterades att ”kraftigt ökade kostnader för kulturnämndens inhyrda lokaler riskerar att urholka nämndens grunduppdrag enligt gällande reglemente”. Lokalkostnaderna enbart för museerna har sedan 2014 ökat med cirka 11 miljoner kronor utöver den indexuppräknings som kulturnämnden fått kompensation för i kommunbidraget.

Om kulturnämnden önskar utreda förslaget vidare bedömer kulturförvaltningen att resurser behöver avsättas för arbetet. Högst som ägare av byggnaden bör också involveras. I det fall att nämnden därefter beslutar att förslaget ska genomföras är förvaltningens förhandsbedömning att en etablering av ett nytt emigrantmuseum kommer kräva ett utökat kommunbidrag som säkerställer en långsiktigt stabil finansiering. En fråga som ytterst beslutas av kommunfullmäktige.

GÖTEBORGS STADS KULTURFÖRVALTNING

Anna Rosengren

Britta Söderqvist

Förvaltningsdirektör

Avdelningschef Göteborgs museer och konsthall

¹ Kulturnämnden 2023-09-25 § 187.